

Magyarország Alkotmánybírósága
Budapest
Donáti utca 35-45. szám
1015

Ügyszám: IV/744/2018.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/744-7/2018
Érkezett:	2018 AUG 13.
Példány:	1
Melléklet:	1 db
Kezelőiroda:	47

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott

9700 Szombathely, [redacted] indítványozó korábban csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm útján a 1. Alkotmánybíróság előtt IV/744/2018. számon folyamatban lévő ügyben a Pécsi Ítélőtábla Bf.III.30/2017/12. számú végzése ellen korábban előterjesztett

alkotmányjogi panaszomat

a IV/744-6/2018 számon megküldött felhívásban megjelölt, szükséges kiegészítésekkel az alábbiak szerint foglalom e g y s é g e s s z e r k e z e t t e:

Ad 1) A panasz szempontjából releváns tények leírása

A Kaposvári Törvényszék 2017. március 29. napján kelt-, megismételt eljárásban meghozott 26.B.395/2016/30/I. számú elsőfokú ítéletével bűnösnek mondott ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 160.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés d) pontja szerint minősülő emberölés büntette miatt, amiért engem 13 év szabadságvesztésre, valamint 10 év közügyektől eltiltásra ítelt.

A Pécsi Ítélőtábla Bf.III.30/2017/12. számú-, 2017. december 18. napján kelt jogerős végzésével a Kaposvári Törvényszék elsőfokú ítéletét helybenhagyta.

Az első és a másodfokú eljárásban védőm hivatkozott arra a körülményre, hogy engem 2014. március 19. napján több alkalommal hallgattak ki: előbb tanúként összesen négy alkalommal (12:53-tól 23:00-ig), majd sor került a meggyanúsításomra a 23:31 perckor megkezdett gyanúsított kihallgatásom során.

A Pécsi Ítélőtábla alkotmányjogi panasszal támadott határozatában hivatkozott arra, hogy „áttekintve Mendli Marianna vádlottnak a 2014. évi március 19. napján tett gyanúsított vallomását az volt megállapítható, hogy a nyomozó hatóság törvénysértést nem követett el.” (5. oldal első bekezdés)

A büntetőeljárás során védőm mind az első-, mind a másodfokú bírósági eljárásban védőbeszédében kifejtette, hogy a 2014. március 19. napján számomra kirendelt [redacted] ügyvéd kirendeléséről a rendőrség egyáltalán nem készített feljegyzést az első gyanúsított kihallgatásom előtt, így a kihallgatás helyét és idejét igazolható módon tartalmazó értesítés hiányában nem lehet megállapítani, hogy [redacted] megfelelő idő állt-e rendelkezésre, hogy lehetősége legyen jogait gyakorolni, védelmemre felkészülni, és engem jogaim gyakorlásában segíteni, ami a védő kötelessége lenne. A Pécsi Ítélőtábla jogerős döntése is tartalmazza (5. oldal 4. bekezdésében), hogy semmilyen dokumentum nem igazolja azt a körülményt, hogy a terhelt érdekében kirendelt védő értesítése az első

gyanúsított kihallgatást megelőzően, megfelelő időben, az eljárási törvényben foglaltak szerint megtörtént.

A Pécsi Ítéltábla azon okból fogadta el a 2014. március 19. -én 23:31 perckor kezdődő gyanúsított kihallgatásom során felvett jegyzőkönyvet és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 78. § (4) bekezdése ellenére nem rekesztette ki a bizonyítékok köréből, mert azon [REDACTED] ügyvéd mindvégig jelen volt, és az eljárási kihallgatás során részt vett [REDACTED] ügyész is. A Pécsi Ítéltábla panasszal érintett döntésében arra hivatkozott, hogy ezen vallomásomban gyanúsítottként beismerő vallomást tettem a törvényes figyelmeztetéseket követően, részletesen nyilatkoztam arról, hogy a bűncselekményt elkövettem és - ugyan a vallomásomat 2014. július 3. napján visszavontam - ez azonban a beismerő vallomásom törvényességét nem érinti. Az ítéltábla utalt arra, hogy ha „a védő jelen van a gyanúsított kihallgatásán, akkor a kihallgatás helyéről és idejéről szóló értesítés jogszerűségének vizsgálata fel sem merül”, álláspontja szerint ugyanis az értesítésnek az a célja, hogy a védő a „részvételéről vagy a távolmaradásáról döntsön”. Az ítéltábla megítélése szerint ha a védő jelen volt a gyanúsított kihallgatáson, „nyilvánvalóan megkapta az értesítést a kihallgatás helyéről és idejéről, így az értesítés további vizsgálata szükségtelen”. (6. oldal 4. bekezdés)

Véleményem szerint a védőnek minél hamarabb meg kell jelennie a védence kihallgatását megelőzően annak érdekében, hogy felvilágosítsa őt jogairól, vallomásának következményeiről annak érdekében, hogy a gyanúsított tisztában legyen a megillető jogokkal és lehetőségekkel. Mivel nem lehet megállapítani, hogy [REDACTED] részemre mikor rendelték ki, így nem lehet megállapítani azt sem, hogy kellő ideje és lehetősége volt felkészülni a védelmemre.

A nyomozási iratokban 535. oldalon található kihallgatási jegyzőkönyvben dr. Lipódi Katalin feltüntetésre került, azonban *vele csak a kihallgatás megkezdésekor találkoztam először*, a kihallgatást végző nyomozó is a jegyzőkönyv felvétele során nyilatkozott abban a kérdésben, hogy a védő kirendelését elfogadom-e.

A védő a kihallgatást megelőzően velem kapcsolatot nem vett fel, jogaimról, kötelességeimről, a beismerő vallomás esetleges következményeiről engem nem tájékoztatott. [REDACTED] elsőként a kihallgató helyiségben találkoztam, megjelenését követően velem nem egyeztetett védelmi stratégiáról, nem kezdeményezte a megkezdett kihallgatás félbeszakítását. Talán ha megfelelő tájékoztatást kaptam volna, akkor nem tettem volna meggondolatlanul vallomást, amelynek a következményeit a mai napig viselem. A 2015. január 13. napján megtartott tárgyaláson hivatkoztam arra, hogy az ügyvéd ott volt, de vele nem beszéltem. Ha beszéltem volna vele, akkor nem teszek beismerő vallomást (7. oldal). Az engem többször kihallgató [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] rendőr azon volt, hogy belőlem minden áron beismerő vallomást csikarjon ki.

Véleményem szerint nem tisztességes eljárás a rendőrség részéről, hogy nem biztosít időt és lehetőséget arra, hogy a nekem kirendelt védővel a kihallgatás előtt egyeztessenek és azt sem lehet megállapítani, hogy a védő mikor értesült arról, hogy részemre kirendelték. Úgy gondolom, hogy a védelemhez való jog akkor valósul meg, ha a védőt nem csak az utolsó pillanatban szedik elő mondván, hogy szüksége van rá és érdemi szerepet nem tud betölteni, hanem kellő lehetősége van arra, hogy védencével beszéljen, egyeztessen a kihallgatás előtt.

A büntetőeljárás során több alkalommal hivatkoztam arra, hogy a bűncselekményt nem én követtem el, ezért is vontam vissza később beismerő vallomásomat, mert abban bíztam, hogy [REDACTED] állapota javul, vallomást tud tenni és tisztáz engem. Sajnos erre nem került sor.

Azért, hogy a nyomozók ne faggassanak tovább, azt mondtam a kihallgatásom során, hogy én követtem el a cselekményt.

Előbb a nyomozók mondták, hogy mutassam el a bántalmazást a zárójelentés alapján és a nyomozók befolyásolásával előadtam egy vallomást és el is mutattam. Ha nem mutattam „jól” akaratom szerint megfelelően, akkor mutatták, hogy melyik kezemmel mit mutassak és ezt lefényképezték. Beismerő vallomás megtételében az a körülmény is közrejátszott, hogy a nyomozó azt mondta, hogy ha vallomást teszek, akkor otthon védekezhetek. Én nem tudtam, hogy börtönbe kerülök előzetes letartóztatásba. A nyomozók által felvett jegyzőkönyvet, amelyben arra kértek, hogy mutassam el az eseményeket, a bíróság nem vette figyelembe, de a gyanúsítottai vallomásomat igen, annak ellenére, hogy azt visszavontam.

Az ügyemben eljáró bíróságok a 2014. március 19-én 23:31 perckor kezdődő gyanúsítottai kihallgatásom során felvett alapjogaimat sértő jegyzőkönyvet nem rekesztették ki a bizonyítékok köréből és lényegében erre alapították az egész ítéleti tényállást amelynek köszönhetően most szabadságvesztés büntetésemet töltöm. Amint az ismeretes, büntetőügyemben a legtöbb bizonyítékot ki kellett rekeszteni azok törvénytelenége miatt, ami a rendőrségnek köszönhető.

Ad 2) Az érintett alaptörvényi rendelkezések lényege és indoklás

Magyarország Alaptörvényének IV. cikk (1) bekezdése alapján senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.[jogellenesen szerzett beismerő vallomás]

Magyarország Alaptörvényének XXIV. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, *tisztességes módon* és *ésszerű határidőn belül intézzék*. [jogellenesen szerzett beismerő vallomás; fegyverek egyenlőségének sérelme]

Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerint a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt. [védelemhez való jog sérelme]

1) A védelemhez való jog

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében alapjogként megfogalmazott védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy védelmének garanciája a nyomozást folytató hatóság eljárási visszaéléseivel-, hatalmi túlkapásaival szemben, amely egyesíti egyfelől a terhelt saját-, másfelől pedig a védő eljárási jogosítványait.

A védő a büntetőeljárás azon résztvevője, aki a nyilvánosság előtt titkos-, és a nyomozó hatóság irányítása alatt zajló eljárási cselekmény során a törvényesség érdekében ellensúlyozni tudja a nyomozóhatóság dominanciáját, hatalmi fölényét és előmozdítja a terhelt jogainak hatékony érvényesülését.

A védelemhez való jog szerepe a büntetőeljárás kezdeti szakaszában különösen felértékelődik; a gyanúsítás közlését megelőzően kiemelt jelentőségű, hogy a büntetőeljárási törvény részletszabályait nem ismerő – pszichikai nyomás alatt álló - terhelt professzionális jogi tanácsot és segítséget kapjon egy eljárásjogilag a nyomozóhatóságtól elkülönülő, az érdekeit maradéktalanul képviselő szakembertől, tekintve, hogy a nyomozás során foganatosított terhelti kihallgatás(ok) döntő jelentőségűek lehetnek a későbbi bírósági szakaszban is.

Az Alkotmánybíróság már működésének kezdetén kimondta, hogy [a] védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtthesse, az igénnyel szembeni érveit felhozassa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezik a védő azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek részéről a védelem ellátását lehetővé teszik. (ABH 1991, 414, 415.)". (Indokolás [25]–[26])

A 15/2016. (IX. 21.) AB határozat szerint az Alkotmánybíróság különös figyelmet szentel az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) döntéseinek. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette, hogy a hazai alapjogvédelem minimumszintje nem lehet alacsonyabb, mint az EJEB esetjoga által az adott alapjog vonatkozásában biztosított jogvédelem szintje {lásd pl.: 6/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 290, 321.; 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [41]; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban rögzítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben elismert védelemhez fűződő jogból fakadó minimális elvárások meghatározásakor figyelemmel volt a vállalt nemzetközi és uniós jogi elvárásokra is, különösképpen az EJEB által kimunkált gyakorlatra (Indokolás [48]). Az EJEB gyakorlata értelmében a bűncselekménnyel vádolt személynek, amennyiben nem kívánja magát személyesen védeni, már az eljárás kezdetétől lehetőséget kell kapnia arra, hogy a választásának megfelelő jogi segítséget vegyen igénybe [*Martin kontra Észtország*, (35985/09), 2013. május 30., 90. és 93. bekezdések]. Ez a követelmény az EJEE 6. cikk 3. bekezdés c) pontjából következik, amely szerint „minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy [...] személyesen vagy az általa választott védő segítségével védekezzék [...]”. Az EJEB hangsúlyozta azt is, hogy az eljárás tisztességessége megköveteli, hogy a vádlott hozzáférhessen **a jogi védelem teljes szolgáltatási skálájához** [*Dayanan kontra Törökország*, (7377/03), 2009. október 13., 32. bekezdés].

Ezen alapjogi igény öltött testet a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 43.§ (2) bekezdésének c) pontjában is. Az idézett törvényhely alapján biztosítani kell a terheltnek azt a jogot, hogy kellő időt és lehetőséget kapjon a védekezésre való felkészülésre.

Az iménti ABh rögzíti azt is, hogy a védelemhez való jogból következik, hogy a védekezés módját, annak stratégiáját és taktikáját – a törvényi rendelkezések betartása mellett – a terhelt védelmének érdeke határozza meg. A védekezésre való felkészülés joga maradéktalan érvényesülésének feltétele, hogy a terhelt részére kirendelt védő a nyomozási cselekményről kellő időben értesüljön annak érdekében, hogy ügyfelével lehetősége legyen a Be. 43.§ (3) bekezdése alapján a kapcsolatot késedelem nélkül felvenni, a terhelti kihallgatáson megjelenni, az ügyről tájékozódni, védencével ellenőrzés nélkül egyeztetni, és védencét tájékoztatni a (beismerő) vallomás esetleges következményeiről, továbbá a Be. 50.§-ában írt kötelezettségeit teljesíteni.

A védekezésre való felkészülés joga ugyanakkor nem azonos az eljárási cselekmény alkalmával a védőt, illetőleg terheltet megillető észrevételi, illetve indítványtételi jogokkal, tekintve hogy azokat időben megelőzi. Ezen álláspontomat igazolja, hogy a Be. 43.§ (2) és (3) bekezdésében írt jogok, illetőleg a Be. 50.§-ában meghatározott kötelezettségek a terheltet, illetőleg a védőt a konkrét eljárási cselekmények előtt is megilletik, illetőleg terhelik.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog ugyan a korlátozható alapjogok körébe tartozik, de a korlátozásnak összhangban kell állnia az

Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt követelménnyel, tehát meg kell felelnie a szükségességi- arányossági tesztnek. Megjegyzem ugyanakkor, hogy ez a korlátozás csak akkor vizsgálható, ha arra alapvetően jogszerű körülmények között kerül sor – így például arra törvény lehetőséget ad. Jelen ügyben azonban az előbbieken kifejtettek szerint már maga a korlátozás sem történt jogszerűen, hiszen a védelemhez való jog tartalmi kiüresítésére került sor azáltal, hogy a védőt nem rendelték ki időben, arra csak formálisan került sor és még a kirendelést igazoló dokumentumok sem álltak rendelkezésre, az csak a jegyzőkönyvből volt megállapítható, hogy egyáltalán jelen volt egy védő a gyanúsított kihallgatáskor, ám hogy az éppen abban a pillanatban esett-e be, vagy érdemi időt tölthetett a gyanúsítottal, nem igazolható. Az *in dubio pro reo* elve eljárásra analóg érvényesítésével pedig az eljáró fórumnak nem lett volna joga az így nyert vallomást jogszerűnek minősítve ítélezése körébe vonni.

Előbbiekből kifolyólag a hatóság eljárása, amelyet a későbbiekben az eljáró bíróságok „jóváhagytak” nem felelt meg az idézett alkotmányossági és strasbourgi követelményeknek, hiszen az a védelemhez való jognak még formális értelemben sem igazolható módon történő érvényesítésére korlátozódott. Ez a tartalmilag alaptörvény-sértő eljárás olyan bizonyítékot eredményezett, amely felhasználásával a támadott ítélet önmagában alaptörvény-ellenesnek kell minősülni.

2) A tisztességes eljárás követelménye

Az Alaptörvényének XXIV. cikk (1) bekezdése alapján a jogállami büntetőeljárás elengedhetetlen feltétele az eljárás tisztességessége, amelynek egyik eleme a védelemhez való jog – különösen pedig a védekezésre való felkészülés jogának - hatékony érvényesülése. A védelemhez való jog maradéktalan érvényesülésének szükséges feltétele, hogy a terhelt és a védő megfelelő idővel és lehetőséggel (eszközökkel) rendelkezzen a védelem előkészítésére, ezáltal pedig a terhelt olyan pozícióba kerülhet az eljárásban, amelyben az ő jogérvényesítési lehetőségei nem szenvednek csorbát a hatósággal szemben.

A tisztességes hatósági eljárás alkotmányos követelményei felölelik többek között a hatóság pártatlan és megkülönböztetés mentes eljárását, az eljárás alá vont garanciális jogainak, így különösen a tájékoztatáshoz való jogának érvényesülését. Jelen ügyben a tényállásból kiolvashatóan is nem teljesült utóbbi követelmény, hiszen nem kaptam megfelelő tájékoztatást arra nézve, hogy amennyiben beismerő vallomást teszek, úgy az olyan ítéletet eredményezhet, amelynek következtében jelenleg 13 éves szabadságvesztés büntetésemet töltöm. Mi több, a tájékoztatással való visszaélés valósult meg a hatóság oldaláról azzal a ténnyel, hogy egyfajta könnyebbésként vázolták fel nekem, hogy ezzel biztosíthatom, hogy házi őrizetben védekezhetem az eljárás alatt. Ez utóbbi sem valósult meg.

Az Alkotmánybíróság 8/2013. (III. 1.) számú határozatával rámutatott arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 48. § (1) bekezdésének alkalmazásakor a terhelt érdekében kirendelt védőt a terhelti kihallgatás helyéről és időpontjáról *igazolható módon, olyan időben* értesítsék, hogy a kirendelt védőnek lehetősége legyen az eljárási törvényben foglalt *jogait gyakorolni és a terhelti kihallgatáson részt venni. Ilyen értesítés elmaradása esetén a terhelt vallomása bizonyítékként nem értékelhető.*

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy **a védő igénybevételéhez fűződő jog hatékony elősegítése**, így a védőnek a nyomozási cselekményekről kellő időben és módon történő

értesítése az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez fűződő jog oltalma alatt álló, és **feltétlen érvényesítést kívánó büntetőeljárási garancia**.

A terhelt kihallgatásának helyéről és idejéről szóló értesítés az eljárási garanciája annak, hogy ellenőrizni lehessen, a védőnek kellő ideje és lehetősége állt-e rendelkezésre a védekezésre való felkészülési jogát gyakorolni (az ügyről tájékozódni, védencével egyeztetni, őt jogairól tájékoztatni).

Az igazolható (és ilyen módon a nyomozás anyagának részévé tett) értesítés előmozdítja annak a követelménynek az ellenőrizhetőség, hogy legalább a védelmének előkészítéséhez szükséges idő és eszközök rendelkezésre álltak. Az értesítés elmaradása a védelemhez való felkészülés jogának tartalmi kiüresedéséhez vezet, hiszen a fentebb kifejtettek szerint a védelem joga nem korlátozható az eljárási cselekményen történő jelenletre és az eljárási törvényben az érintett eljárási cselekményen történő joggyakorlásra.

Az igazolás ugyanakkor a garanciája annak is, hogy a kirendelt védő értesítésére (a kirendelés közlésére) a terhelt kihallgatását megelőzően-, és nem pedig egyazon napon, de későbbi időpontban – a nyomozó hatóság által kirendelt védő eljárásának utólagos legitimálása érdekében - került sor.

Amennyiben a Pécsi Ítélőtábla alkotmányjogi panasszal támadott végzésében kifejtett azon okfejtését elfogadjuk, hogy amennyiben „*a védő jelen van a gyanúsított kihallgatásán, akkor a kihallgatás helyéről és idejéről szóló értesítés jogszerűségének vizsgálata fel sem merül*”, az három következményt von maga után:

Első következményként a védelemhez való felkészülés joga tartalmi kiüresedését eredményezi, és ilyen módon a hatékony védelemhez való jog csak az eljárási cselekmény során kifejezhető védekezési eszközökre korlátozódik.

Második következményeként az értesítés elmaradásának jogszerűségi vizsgálata elmulasztása annulálja a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban kifejtett azon megállapítást, hogy az eljárási cselekményről kiállított védői értesítés elmaradása esetén a terhelt vallomása bizonyítékként nem értékelhető.

Végezetül az értesítés elmaradása jogszerűségi vizsgálatának hiánya a vallomás önkéntességét is megkérdőjelezi, hiszen arról csak abban az esetben lehet meggyőződni, ha a nyomozást folytató hatóságok igazolják, hogy a terheltet védő eljárásjogi garanciáknak érvényt szereztek.

A terhelt érdekében kirendelt védő kirendeléséről szóló értesítés szerepe tehát –ellentétben a Pécsi Ítélőtábla jogerős végzésében foglaltakkal – nem csak abban nyilvánul meg, hogy a védő a „részvételéről vagy a távolmaradásáról döntsön”, hanem hogy a védekezésre való felkészülési joga (a felkészülési idő és a védelmi lehetőségek) mind a terheltnek, mind pedig a védőnek biztosítva legyenek.

Következésképpen a kirendelt védő (illetőleg az ügyész) jelenléte az gyanúsított kihallgatás során nem teszi az eljárási cselekményt törvényessé, amennyiben a terheltnek a védelemre történő felkészülési joga sérült azáltal, hogy számára a szükséges időt és lehetőségeket a nyomozási cselekményt megelőző értesítéssel igazolható módon nem biztosították.

Figyemmel arra, hogy számomra [REDACTED] kirendelésére úgy került sor, hogy bár a 2014. évi március 19. napjának 23:31 perckor megkezdett első gyanúsított kihallgatásomon megjelent ugyan, de igazolható-, a nyomozás anyagává tett értesítés hiányában nem lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy számára kellő idő és lehetőség áll-e rendelkezésre, hogy a védelmemre felkészüljön, így számomra az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz-, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3)

bekezdésében biztosított (hatékony) védelemhez való jogom-, különösen pedig az ebből az alkotmányos jogból eredő, a Be. 43.§ (2) bekezdés c) pontjában rögzített-, a védelemhez való felkészüléshez fűződő jogom sérült. A védelemre való felkészülés biztosításának hiánya folytán a kirendelt védő jelenléte formálissá vált.

Ahogy arra a 3/2013. (III. 1.) számú AB határozatban az Alkotmánybíróság is rámutatott, a védői közreműködés hatékony biztosításának hiánya csakúgy, mint a vallomás megtagadásának lehetőségére történő figyelmeztetés elmaradása azzal a következménnyel jár, hogy a terhelti vallomás nem használható fel bizonyítékként.

Figyelemmel arra a tényre, hogy eredeti alkotmányjogi panasz beadványomat jogi képviselő nélkül nyújtottam be, kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben nem lát lehetőséget arra, hogy jelen eljárást a tisztességes hatósági eljárás keretében vizsgálja, úgy panaszom jogi alapjának az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését tekintse a panasz ezen részének alapjául és a fent előadottakat, így különösen a fegyveregyenlőség elemének sérelmét, ennek fényében megítélni szíveskedjék.

3) Az önvádra kötelezés tilalma

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében megjelölt tisztességesség eljáráshoz való jog részeként a régi Be. 8.§-a a jogállami büntetőeljárás garanciális szabályaként fogalmazta meg az önvádra kötelezés tilalmát. Ennek megfelelően senki sem kötelezhető arra, hogy önmagát terhelő vallomást tegyen, és önmaga ellen bizonyítékot szolgáltatson.

Ezzel szoros összefüggésben áll az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése, amely értelmében szabadságától csak törvényes eljárás alapján lehet megfosztani valakit.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az önvádra kötelezés tilalma alkotmányos védelmet élvez, mint a büntetőjogi garanciarendszer egyik eleme. Ezt erősítette meg a fórum a 34/2013. (XI. 22.) számú határozatában is, amikor rögzítette, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben rejlő jogállami garancia, és egyúttal az Alaptörvény IV. cikk, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk rendszerének oltalmi körébe tartozik, hogy a büntetőjogi igény érvényesítése, illetve a bűnösség megállapítása kizárólag a büntetőeljárás keretei között, a büntetőeljárásban biztosított alapvető garanciák megtartásával történjék. Ilyen alapvető, alkotmányos garancia többek között a tisztességes eljárásból fakadó követelményrendszer, az önvádra kötelezés tilalmának elvéből fakadó jogosítványok, a védelemhez fűződő jog és az ártatlanság védelme. Az alkotmányos védelem egyidejű oltalmát élvező eljárásjogi garanciák érvényesítése a jogállami működés feltétlen követelménye. Éppen ebből következik, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás során a büntetőeljárás garanciák nem kerülhetők meg, és a legtöbb esetben nem is korlátozhatóak. A büntetőeljárás valamennyi garanciális, és egyéb szabálya egyetlen célt szolgálhat: egy múltban elkövetett cselekmény minél megalapozottabb feltárását. Míg az állami büntetőhatalmat érvényesítő hatóságok rendelkezésére álló jogkorlátozó eszközök alkalmazásának lehetősége a bűnügyi eljárások időszerű, hatékony és elsőbbséget élvező teljesítését segítik, addig a terheltet, valamint a védőjét megillető alkotmányos garanciák és ellensúlyok egyebek között a tévedés esélyét igyekeznek minimálisra csökkenteni. A büntetőeljárás sikerének mércéjét elsősorban nem a bűnösség kimondása jelenti, hanem az, ha az eljárás a lehető legrövidebb időn belül volt képes a feljelentésben megjelölt tények valóságghú rekonstruálására.

Jelen ügyben az önvádra kötelezés tilalma a hatósági eljárás során szenvedett sérelmet a fenti tényelőadás fényében, így azt a beadványban a XXIV. cikk (1) bekezdés hatókörébe vontam

az eredeti kérelemben. Az Alkotmánybíróság által fenti tartalommal megtöltött garancia így jelen ügyben is vizsgálendő, annak hatóságok általi megsértése pedig a tényállásból egyértelműen kitűnik az alábbiakat is figyelembe véve.

A hatékony védelemhez fűződő jog szerepe felértékelődik azokban a helyzetekben, amikor a nyomozóhatóság eljárásjogi fölényével visszaélve tanú minőségben törekszik terhelő vallomást kinyerni oly módon az érintett személytől a nélkül, hogy vele szemben gyanúsítást közölne. A tanú eljárásjogi helyzete folytán csak az eljárási törvényben írt taxatív felsorolt, kivételes okokból tagadhatja meg a vallomástételt ideértve azt az esetet, ha saját magát bűncselekmény elkövetésével vádolná, míg a terhelt vallomástételi szabadságának egyedüli korlátja a hamis vád. Amennyiben a tanú arra hivatkozva tagadja meg a vallomástételt, hogy magát bűncselekmény elkövetésével vádolná, abból majdhogynem egyenes következtetés vonható le a bűnösségére.

Ahogy arra fentebb hivatkoztam, engem 2014. március 19. napján tanúként összesen négy alkalommal (12:53-tól 23:00-ig) hallgatott ki a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatósága Bűnügyi Osztálya, ezt követően került sor a gyanúsítás közlésére a 23:31 perckor megkezdett gyanúsított kihallgatásom során. A nyomozó hatóság első tanúvallomásomat követően nem engedett eltávozni a rendőrség épületéből, hanem személyi szabadságomban akadályozva, őrizetbe vétel elrendelése nélkül engem ott tartott.

A Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatósága Bűnügyi Osztálya a nyomozási iratok 515. oldala alapján 14000/86-9/2014.bü. számú határozatával 23:25 perckor rendelkezett az őrizetbe vételemről.

Az általam előadottakból egyenesen következik, hogy a nyomozó hatóság az önvádra kötelezés tilalmába ütközően tanúi minőségemben törekedett arra, hogy belőlem beismerő vallomást húzzon ki.

Az ilyen módon fogatosított tanúkihallgatást az akkor hatályos büntetőeljárás törvény nem tiltott ugyan, azonban ez az eljárás tartalmilag a közhatalom gyakorlásának meg nem engedett módja, hiszen a tanúi minőségben tett vallomástételi kötelezettség teljesítését követően megfosztott személyi szabadságom gyakorlásától. Bár a nyomozóhatóság tisztában volt azzal, hogy velem szemben gyanúsítást fog közölni, a védelemhez való jogaim gyakorlását, és a gyanúsítás közlését elodáznia törekedett, ami a tisztességes eljáráshoz való jog, különösen pedig a védelemhez való jog sérelmét eredményezte.

A törvényi rendelkezések formális, ám tartalmat nélkülöző betartása törvényes jogtalansághoz-, az ilyen módon fogatosított kihallgatás pedig jogilag jóváhagyott, intézményesített kényszervallatáshoz vezet.

Ha pedig az így nyert bizonyíték szolgál alapul az elítélésnek, úgy a szabadságtól való törvényes megfosztás is csorbát szenved, előbbieket tehát mind az Alaptörvény IV. cikkében, mind pedig az Alaptörvény XXVIII. cikkében (hatósági szempontból XXIV. cikkében) foglaltakat sértette.

Ad 3) Befogadási feltételek (az Abtv. 27. §-nak és az 52. § (1) és (4) bekezdésének való megfelelés)

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27.§ -a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A törvény 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy **alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.**

Indítványozói jogosultságomat alátámasztja, hogy a támadott határozat a vádlotti részvételemmel zajló büntetőeljárást zárta.

A jogorvoslati jog kimerítése kapcsán előadom, hogy a régi Be. 588.§-a szerint nincs helye további rendes jogorvoslatnak.

A fentebb előadottak alapján a Pécsi Ítéltábla Bf.III.30/2017/12.. számú határozata sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes hatósági eljáráshoz-, valamint a **XXVIII. cikk (3)** bekezdésében biztosított védelemhez való jogomat figyelemmel arra, hogy a számomra kirendelt dr. Lipódi Katalin védő kirendelése során a nyomozóhatóság a kirendelésről értesítést nem készített, ennél fogva nem lehet megállapítani, hogy a védőt olyan időben értesítették, hogy lehetősége volt az eljárási törvényben foglalt jogait gyakorolni. Az igazolható értesítés hiányában nem lehet megállapítani azt sem, hogy a védő kirendelése az eljárási cselekményt megelőzően és nem azt követően (utólagos legitimációval) került sor.

A tisztességes eljáráshoz való és a (hatékony) védelemhez való jog további sérelmét jelentette az is, hogy az önvádra kötelezés tilalmába ütköző módon 2014. március 19. napján tanúként négy alkalommal hallgattak ki, első kihallgatásomat követően őrizetbe vétel elrendelése nélkül személyi szabadságomban akadályozva a nyomozóhatóság épületében tartottak.

Az ügyemben eljáró bíróságok a 2014. március 19 –én 23:31 perckor kezdődő gyanúsított ki hallgatásom során felvett alapjogaimat sértő jegyzőkönyvet nem rekesztették ki a bizonyítékok köréből, mi több, az szolgált a marasztaló ítélet alapjául. Figyelemmel arra körülményre, hogy a nyomozóhatóság eljárási szabálysértéseinek következményeként a személyi bizonyítékok túlnyomó többségét ki kellett zárni a bizonyítékok köréből, a Kaposvári Törvényszék 26.B.395/2016/30/I. számú elsőfokú ítéletében-, valamint a Pécsi Ítéltábla Bf.III.30/2017/12.számú jogerős végzésében megállapított történeti tényállás kizárólagosan a 2014. március 19. napján jegyzőkönyve foglalt első gyanúsított ki hallgatásomon nyugszik, amelynek „köszönhetően” most jogerős szabadságvesztés büntetésemet töltöm. Az Abtv. 29.§-a alapján aggálytalanul megállapítható tehát, hogy a fentiekben megjelölt alaptörvény-ellenesség a Pécsi Ítéltábla panasszal támadott végzését érdemben befolyásolta, ugyanakkor – mivel a hatékony védelemhez való jog, az önvádra kötelezés tilalma és a tisztességes való jog maradéktalan érvényesülése a jelenleg hatályos büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 3.§-ában, 7.§-ában és egyéb részletszabályaiban is a jogállami büntetőeljárás minimális feltételeként fogalmazódik meg – a jelen panasszal érintett kérdések alkotmányjogi szempontból is kiemelt jelentőséggel bírnak.

Az általam leírtak, valamint az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján

k é r e m ,

szíveskedjenek a Pécsi Ítéltábla Bf.III.30/2017/12. számú jogerős végzésének – mint amely sérti az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (3) bekezdését,

valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését, illetőleg a XXVIII. cikk (1) bekezdését – alaptörvény-ellenességét megállapítani és mint alaptörvény-ellenes bírói döntést azt megsemmisíteni szíveskedjenek!

Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27.§ -a alapozza meg.

Kérem a személyes adataimnak zártan kezelését is az Abtv. 52. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően!

Kelt.: 2018. augusztus 04. napján

Tisztelettel:



Dr. PARÓCZAI ENDRE MÁTÉ
ÜGYVÉD
2660 Balassagyarmat, Rákóczi út 18.
Mobil: 30/336-4401
E-mail: paroczaimate@gmail.com
Adószám: 50240696-1-32

Mellékletek:

-1 pld. ügyvédi meghatalmazás eredeti példányban.